

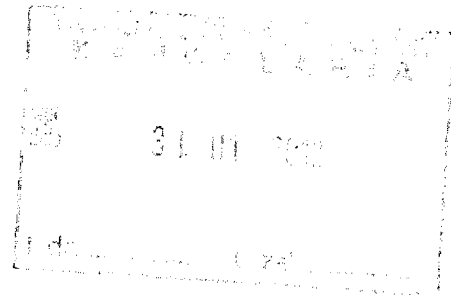

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 30 stycznia 2012 r.

PG VIII TK 93/11

dot. sygn. akt SK 23/11

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku z skargą konstytucyjną I N o zbadanie zgodności art. 74 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) z art. 180 ust. 1, art. 180 ust. 1 w związku z art. 32, art. 65 ust. 1 w związku z art. 32, art. 180 ust. 1 w związku z art. 2, art. 65 ust. 1 w związku z art. 2, art. 180 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP

- na podstawie art. 33 w zw. z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) -

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie w niniejszej sprawie podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) - ze względu na utratę mocy obowiązującej zaskarżonego przepisu przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Uzasadnienie

I N wniosła skargę konstytucyjną, w której zwróciła się o stwierdzenie niezgodności art. 74 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), zwanej dalej „u.s.p.”:

1) z art. 180 ust. 1 Konstytucji RP - przez to, że w przypadku ustania przyczyny dającej podstawę do przeniesienia w stan spoczynku sędziów, którzy zostali uznani przez lekarza orzecznika ZUS za trwale niezdolnych do pełnienia obowiązków sędziego, wyłącza możliwość przywrócenia sędziego do stanu czynnego wbrew gwarancji nieusuwalności sędziów;

2) z art. 180 ust. 1 w zw. z art. 32 Konstytucji RP - poprzez niesprawiedliwe zróżnicowanie sytuacji prawnej sędziów, przeniesionych w stan spoczynku z powodu uznania ich za trwale niezdolnych do pełnienia obowiązków sędziego (art. 70 § 1 u.s.p), w porównaniu do sytuacji sędziów, przeniesionych w stan spoczynku z powodu zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów (art. 70 § 3 u.s.p.);

3) z art. 65 ust. 1 w związku z art. 32 Konstytucji RP - poprzez niesprawiedliwe zróżnicowanie sytuacji prawnej sędziów, przeniesionych w stan spoczynku z powodu uznania ich za trwale niezdolnych do pełnienia obowiązków sędziego (art. 70 § 1 u.s.p), w porównaniu do sytuacji sędziów, przeniesionych w stan spoczynku z powodu zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów (art. 70 § 3 u.s.p);

4) z art. 180 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP - poprzez pozbawienie sędziego instrumentu prawnego do egzekwowania prawa nieusuwalności w przypadku ustania przyczyn przeniesienia w stan spoczynku ze względów zdrowotnych;

5) z art. 65 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP - poprzez ustanowienie prawa do wykonywania zawodu sędziego bez instrumentu

prawnego do egzekwowania tego prawa w przypadku ustania przyczyn przeniesienia w stan spoczynku ze względów zdrowotnych;

6) z art. 180 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - przez to, że, z przekroczeniem współmierności, stosuje ograniczenie zasady nieusuwalności sędziego do osób, wobec których ustały przyczyny dające podstawę do przeniesienia w stan spoczynku sędziów z powodu uznania ich przez lekarza orzecznika ZUS za trwale niezdolnych do pełnienia obowiązków sędziego,

7) z art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - poprzez niewspółmierne ograniczenie prawa do wykonywania zawodu sędziego przez osoby, wobec których ustały przyczyny, dające podstawę do przeniesienia w stan spoczynku z powodu uznania ich przez lekarza orzecznika ZUS za trwale niezdolne do pełnienia obowiązków sędziego.

Powyższa skarga została złożona w następującym w stanie faktycznym. W 1996 r. Skarżąca - Sędzia Sądu Rejonowego w O - doznała poważnych obrażeń w wypadku drogowym, stanowiącym wypadek przy pracy. Po leczeniu Skarżąca wróciła do pracy w Sądzie Rejonowym i przez kilka lat nadal pełniła urząd sędziego. Nasilające się dolegliwości bólowe zmusiły ją jednak do zaprzestania pracy. Lekarz orzecznik ZUS, orzeczeniem z listopada 2003 r., stwierdził całkowitą i trwałą niezdolność Skarżącej do pracy. Sędzia I N wystąpiła o przeniesienie w stan spoczynku i Krajowa Rada Sądownictwa, na podstawie art. 70 § 1 i art. 73 § 1 u.s.p., podjęła uchwałę o Jej przeniesieniu w stan spoczynku. Dzięki postępowi wiedzy i techniki medycznej, doszło do poprawy zdrowia Skarżącej i, wbrew uprzednim medycznym rokowaniom, może ona ponownie wykonywać pracę na stanowisku sędziego.

Wnioskiem z dnia maja 2010 r. Skarżąca zwróciła się do Krajowej Rady Sądownictwa o przywrócenie na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w O . Do wniosku załączyła zaświadczenie lekarskie stwierdzające,

że może ona podjąć pracę na poprzednio zajmowanym stanowisku. W dniu lipca 2010 r. Krajowa Rada Sądownictwa odmówiła przywrócenia Skarżącej na poprzednio zajmowane stanowisko, gdyż ustawa - Prawo o ustroju sądów powszechnych nie przewiduje możliwości przywrócenia na poprzednio zajmowane stanowisko sędziego przeniesionego w stan spoczynku z powodu trwałej niezdolności do pełnienia urzędu sędziego, stwierdzonej orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS. Następnie, wyrokiem z dnia stycznia 2011 r., Sąd Najwyższy oddalił odwołanie Skarżącej od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, nie dopatrując się w przepisach u.s.p. podstawy prawnej do pozytywnego rozpatrzenia wniosku Skarżącej.

W tym stanie rzeczy, kwestionowanemu art. 74 § 1 u.s.p., który wyłącza prawo powrotu sędziego na poprzednio zajmowane stanowisko w przypadku ustania trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków, Skarżąca zarzuca kolizję z konstytucyjną zasadą nieusuwalności sędziów (art. 180 ust. 1) oraz niesprawiedliwe zróżnicowanie sytuacji prawnej takiego sędziego, w porównaniu do sytuacji sędziego, przeniesionego w stan spoczynku z powodu zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów (art. 180 ust. 1 i art. 65 ust. 1 w zw. z art. 32 Konstytucji RP).

Nadto, Skarżąca podnosi, że kwestionowany przepis pozbawia sędziego instrumentu prawnego do egzekwowania prawa nieusuwalności w przypadku ustania przyczyn przeniesienia go w stan spoczynku ze względów zdrowotnych, czym narusza art. 180 ust. 1 i art. 65 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP.

W ocenie Skarżącej, kwestionowany przepis niewspółmierne ogranicza prawo do wykonywania zawodu sędziego tym osobom, wobec których ustały przyczyny, dające podstawę do przeniesienia w stan spoczynku z powodu uznania ich przez lekarza orzecznika ZUS za trwale niezdolne do pełnienia obowiązków sędziego (art. 180 ust. 1 i art. 65 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

W niniejszej sprawie przede wszystkim należy rozważyć kwestię dopuszczalności orzekania co do zgodności z Konstytucją RP zakwestionowanego w skardze przepisu.

W niniejszej sprawie zachodzą przesłanki do umorzenia postępowania z tego powodu, że akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Trybunał umarza postępowanie, jeżeli akt normatywny w kwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia. Art. 39 ust. 3 tej ustawy stanowi natomiast, że przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się, jeżeli wydanie orzeczenia o akcie normatywnym, który utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia, jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

Naruszenie wskazanego w skardze prawa wynika z wyłączenia prawa powrotu na poprzednio zajmowane stanowisko sędziego, który został przeniesiony w stan spoczynku z powodu trwałej niezdolności do pełnienia urzędu sędziego, stwierdzonej orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS.

Brak możliwości powrotu na poprzednio zajmowane stanowisko sędziego, który został przeniesiony w stan spoczynku z powodu trwałej niezdolności do pełnienia urzędu sędziego, wynikał z treści zakwestionowanego w skardze art. 74 § 1 u.s.p., który przyznaje prawo powrotu na dotychczas zajmowane stanowisko tylko sędziemu, który został przeniesiony w stan spoczynku z powodu zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów.

Na mocy art. 1 pkt 48 lit a. ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 203, poz. 1192), w art. 74 dodano § 1a w brzmieniu :

„§ 1a. Sędzia przeniesiony w stan spoczynku z przyczyn, o których mowa w art. 70 § 1 i art. 71 § 1, ma prawo powrotu na stanowisko zajmowane poprzednio albo stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeżeli

przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.”.

Nadto, wskazaną nowelizacją, dokonano zmiany treści § 2 art. 74 u.s.p., któremu nadano następujące brzmienie:

„§ 2. W celu wykonania prawa, o którym mowa w § 1 i 1a, sędzia zgłasza Krajowej Radzie Sądownictwa zamiar powrotu na stanowisko zajmowane poprzednio albo wniosek o wyznaczenie mu stanowiska równorzędnego, jeżeli powrót na stanowisko zajmowane poprzednio nie jest możliwy z przyczyn, o których mowa w art. 75 § 2 pkt 1. Krajowa Rada Sądownictwa w terminie miesiąca wydaje w tej sprawie decyzję. W razie decyzji negatywnej sędziemu przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.”.

Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw weszła w życie z dniem 12 października 2011 r.

Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, zmiana, polegająca na wprowadzeniu przepisów umożliwiających powrót do służby sędziego przeniesionego w stan spoczynku ze względu na stan zdrowia, która to możliwość do tej pory była wyłączona, została uznana za niezbędną z uwagi na postęp medycyny, który obecnie pozwala na osiągnięcie efektu wyleczenia również w przypadku najcięższych schorzeń, a w konsekwencji - całkowitego odzyskania przez sędziego zdolności do pełnienia służby sędziowskiej. Pozostawanie w stanie spoczynku sędziów w pełni zdolnych do pełnienia służby sędziowskiej i pragnących tę służbę pełnić nie znajduje uzasadnienia (Sejm RP VI kadencji, druk nr 3655, strona internetowa: www.sejm.gov.pl). Oznacza to, że ustawodawca podjął decyzję o umożliwieniu powrotu do służby sędziego przeniesionego w stan spoczynku ze względu na

stan zdrowia, co nie oznacza jednak niekonstytucyjności rozwiązania dotychczasowego.

Wskazana nowelizacja powoduje, że regulacje dotychczasowe, wyłączające możliwość powrotu do służby sędziego przeniesionego w stan spoczynku z powodu trwałej niezdolności do pełnienia urzędu sędziego, stwierdzonej orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS, straciły z dniem jej wejścia w życie moc obowiązującą w zakwestionowanym w niniejszej sprawie zakresie.

Biorąc powyższe ustalenia pod uwagę, należy uznać, że postępowanie zainicjowane skargą Sędziego I N winno podlegać umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym - ze względu na utratę mocy obowiązującej aktu normatywnego w kwestionowanym zakresie. Jednocześnie podkreślić należy, że brak jest podstaw do przyjęcia, że wydanie orzeczenia o akcie normatywnym, który utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia, jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw, jako że nowa regulacja może znaleźć zastosowanie także w odniesieniu do Skarżącej.

Z tych względów, należało zająć stanowisko jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hernand
Zastępca Prokuratora Generalnego